

ЧУЖДЕСТРАННИ БОЙЦИ ТЕРОРИСТИ – ПЪТУВАЩИ ДЖИХАДИСТИ

Нико Иванов Куков

Бургаски свободен университет

FOREIGN TERRORIST FIGHTERS - TRAVELING JIHADISTS

Niko Ivanov Kukov

Burgas Free University

Abstract: *The report addresses the issue of foreign fighters terrorists. The report examines the Dimensions of the phenomenon, the significant „ jihad arenas". Attention is drawn to the specific characteristics of the traveling jihadists and their belongings and documents. It also mentions a different extremist Islamic literature used by traveling terrorists, which gives them specific advice on their appearance, behavior, and so on.*

Keywords: *FTF, jihad arenas, PTSD, extremist manuals.*

Кои са чуждестранните бойци терористи (FTF)?

Това са лица, които пътуват до държава, различна от тяхната държава на пребиваване или гражданство с цел извършване, планиране, подготовка или участие в терористични актове или предоставяне или получаване на терористично обучение, както и финансиране на пътуването им и тяхната дейност

Резолюции 2170 (2014) и 2178 (2014) на Съвета за сигурност на ООН, приети съгласно глава VII от Хартата на ООН, определи, че потокът от FTF представлява „международна заплаха за мира и сигурността“. В резултат на това резолюциите задължават да се предприемат широкообхватни мерки за предотвратяване и премахване на този поток

Припомняйки резолюциите, Съвета на министрите на ОССЕ през 2014 в гр. Базел отбеляза, че заплахата от FTF може да засегне всички региони и държави, дори и тези, които са далеч от зоните на конфликт, към които същите пътуват. През последните години предизвикателствата за противодействие срещу тези терористични групи са се променили по няколко начина, дължащи се на нови тенденции във връщането и преместването на FTF от зони на конфликт в Ирак и Сирия.

Най-актуалната към момента е Резолюция 2396 (2017) на Съвета за сигурност на ООН, която се стреми да преодолее тези нови предизвикателства.

Размери на явлениято чуждестранни бойци терористи в ЕС

Мащабът на пътуванията на европейски граждани до Сирия, Ирак и в по-малка степен до Либия с цел присъединяване към боевете в тези „арени на джихад“ е безпрецедентен. Смята се, че абсолютният брой на европейските чуждестранни бойци терористи, които са пътували, за да се присъединят към различните ислямистки екстремистки групировки, възлиза на 4 300. 47 % от тези чуждестранни бойци-терористи остават в чужбина, 30 % са се върнали. Потвърдена е смъртта на 14 %, а съдбата на останалите 9 % е неизвестна (*информация, относима към април 2016 г.*).

Изследванията разкриват сложна многостранна среда и постоянно затвърждават твърдението, че няма един-единствен профил на пътуващия джихадист. Наличната информация и опит показват, че предположенията за профили и тригерите на FTF често се оказваха погрешни в минал период. Например предположенията по отношение на равенството между половете, както и че жените и момичетата са жертви, а не агенти.

Освен това, фактът, че много пътуващи джихадисти са деца от различни възрасти, някои от които са родени от вече действащи джихадисти в чужбина и са образовани като бойци, повдига конкретни предизвикателства и притеснения относно сигурността. Значителни изследвания, насочени към Европа, също предполагат, че може да има и други фактори за радикализация, като например високи нива на психични заболявания от страна на така наречените „предполагаеми джихадистки радикали“, привлечени от чуждестранни групи, които все още не са били напълно проучени.

Общото, което свързва онези, които стават джихадисти, изглежда е стремежът им да се превърнат от незначителни, сърдити хора в такива с власт.

Традиционните мрежи действат чрез джамии с проповедници хардлайнери и чрез ислямски книжарници, за да вербуват радикали и новоприели религията в предградията. Подобни връзки са помогнали на Саид Куаши, който е бил в черния списък на американските авиокомпани, да замине за Йемен, за да бъде обучен от Ал Каида.

Някои по-нови канали „на самообслужване“ са успели да привлекат и известен брой представители на средните класи да се бият за ИД. Вербувани по интернет, Фейсбук и Туитър и с помощта на нискотарифни полети през Турция, над 1200 души са заминали на война по този начин. Дуня Бузар, която ръководи консултативен център за родители, казва, че броят на младите момичета, новопосветени в религията, и на тези, които не знаят почти нищо за исляма, е шокиращо голям.

Значими „арени на джихад“

Конфликтите в Сирия, Ирак и Либия привличат хиляди чуждестранни бойци терористи, включително граждани на ЕС или притежатели на двойно гражданство, или граждани на трети страни, които се ползват от правото на свободно движение в ЕС и асоциираните към Шенген страни, както и граждани от трети страни от целия свят. Поради географското си положение, съчетано с достъпността на законни и евтини възможности за пътуване, Турция се превърна в страната, която най-често се използва от чуждестранни бойци терористи за влизане и/или излизане от Сирия.

Чуждестранните терористични бойци в редиците на ИДИЛ създават сериозни проблеми за евро-средиземноморската сигурност.

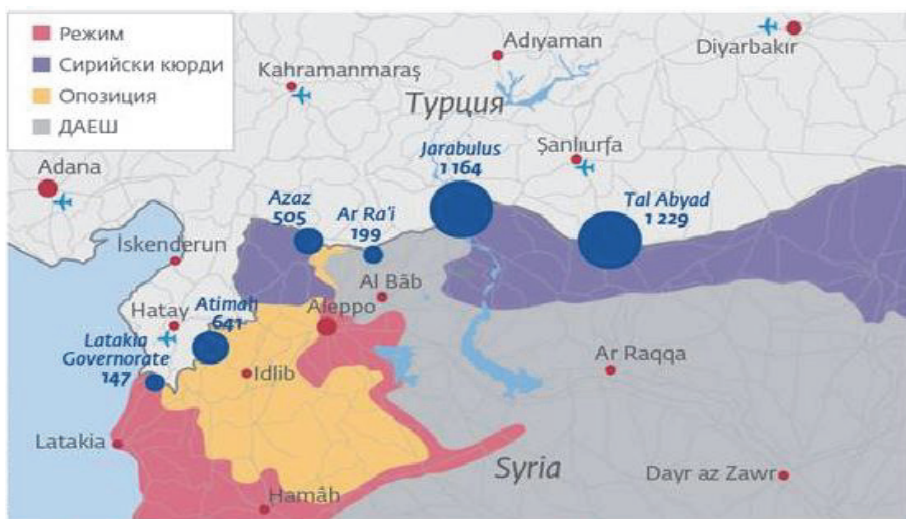
По време на афганистанския джихад външният компонент на муджахидите се оценява между 5000 и 20 000 души. Именно тази бойна сила формира ядрото на Ал Кайда, която повлече света в спирала на насилие. По-специално, дори най-консервативните оценки за чуждестранните терористични бойци на ИДИЛ считат, че броят им е около 30 000 бойци, които са воювали в Ирак и Сирия.

В допълнение, Турция, страна-членка на НАТО и същевременно най-важната геополитическа позиция по отношение на борбата срещу ИДИЛ е записала имената на 53 781 лица от повече от 140 страни, за които счита, че има сериозни опасения, че те биха могли да се опитат да станат чуждестранни бойци в Ирак и Сирия.

От практиката е направен извод, че възрастовата характеристика на пътуващите джихадисти – мъже е между 18 и 45 години. При жените възрастовата граница е в порядъка 15-35 години. Все по-често се наблюдават и придружени непълнолетни/непридружени лица около възраст 15-18 години.

Обозначение на риска и показател при ползваните документи:

- Наличие на скорошна виза/печати от сегашни или предишни „арени на джихад“;
- Предишни пътувания до „арени на джихад“, съчетани с дълги периоди на пребиваване;
- Само един печат за влизане или излизане на границата с Република Турция;
- Документът е повреден, подправен или има липсващи страници;
- Новоиздадени документи в консулства близо до „арени на джихад“;
- Изхабени документи със скорошна дата на издаване;
- Документи, издадени от държави-членки или асоциирани към Шенген страни с известни общности от чуждестранни бойци терористи;
- Използване на временни документи за пътуване като пасавани;

Основни гранични пунктове с поне 100 чуждестранни бойци терористи и зони на контрол към юни 2016

Относно чуждестранните бойци – джихадисти са характерни някои специфични характеристики на „пътника“ и неговите вещи и документи за пътуване */паспорти, лични карти/*. Трябва да се внимава за различни прояви на поведението и външния вид на такива лица, както следва:

- Придружаващ багаж – насочено внимание за дрехи в милитаристичен стил;
- Странности на поведението, например показатели за стрес, измама или страх */най-вече в случаите с въздушен превоз/*;
- Бледо лице от скорошно подкъсяване или обръсване на брадата/косата;
- Видими физически показатели – рани, изгаряния или охлузвания.

Придобита е информация за част от насоките, съдържащи се в ислямистките екстремистки наръчници, относно подготовката на техни бойци преди пътуване:

1. Дрехи – джихадистите са съветвани да не носят нови дрехи, току-що закупени от магазина, понеже е подозрително и прави впечатление при строги летищни проверки. Упоменато е, дрехите да са нови, но да са носени няколко седмици преди това, за да си проличи, че са ежедневно облекло и не са закупени с единствената цел да прикрият произхода или материалното състояние на пътника;

2. външен вид (бръснене, прическа и т.н.) – задължително поддържани. Джихадистите дори са съветвани при посещение в първия европейски град да посетят професионален фризьор, по възможност къса подстрижка;

3. аксесоари, в това число и религиозни такива – джихадистите са съветвани да носят християнски кръстове на вратовете си или на видно място по ръцете си, както и други християнски символи по облеклото, в т.ч. и татуировки. На същите им е вменявано, че Аллах ще им опрости този „грех“, понеже това е деяние с по-висша цел – саможертвата;

4. използвани козметични препарати и парфюми – задължително парфюмирани, добре ухаещи с цел създаване на приятно впечатление у околните;

5. използвани документи – при използване на фалшиви документи същите да се амортизират умишлено чрез триене, оставяне на слънчева светлина, пране и т.н. Да се предприемат всякакви действия с цел недопускане на създаване на подозрение, че паспортът е видимо неизползван, въпреки, че е издаден преди значителен период.

Бойно изтощение/бойна невроза

Фразата *thousand-yard stare* (‘поглед на хиляда ярда’) описва въл, празен, нефокусиран поглед на изморен от битки човек, но този симптом може да се открие и сред жертвите на други видове травми. Характерен за бойния стрес, унилият поглед отразява дисоциация в резултат от травма. Следователно погледът на хиляда ярда често се забелязва в случаи на посттравматично стресово разстройство (ПТСР) в начален стадий. С времето погледът на хора, участвали в бойни действия, се променя, както е показано на снимката:

Посттравматично стресово разстройство (ПТСР), срещан още като „посттравматичен боен стрес“.

ПТСР е състояние, което се развива при някои хора, които са видели или преживели шокиращо, страшно или опасно събитие. Основните симптоми включват:

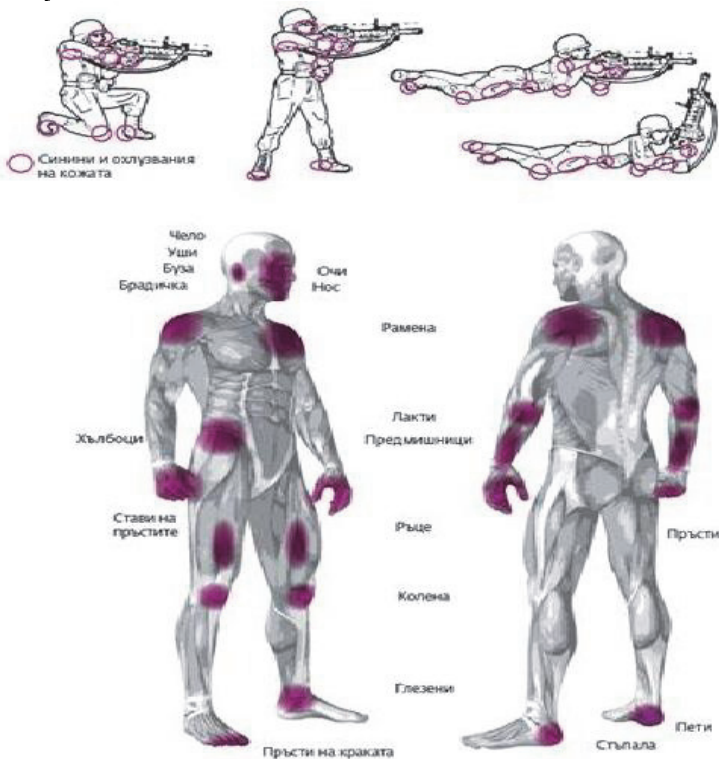
- Раздразнителност, изблици на гняв или агресивно поведение;
- Чувство на силна депресия, тъга, тревога, гняв или вцепенение;
- Сърцебиене или изпотяване;
- Винаги нащрек за опасност;
- Лесно стряскане или уплаха;
- Затруднена концентрация или неспособност да говори;
- Непреодолимо чувство за вина или срам.

Външни физически наранявания, представляващи интерес:

- Огнестрелни рани (зараснали или заздравели);
- Рани от нож (зараснали или заздравели);
- Групи от малки белези (шрапнели);
- Ампутация: пръст, стъпало, крак, ръка, горен крайник;
- Увреждане на очите: загуба на зрение, еднооко човек;
- Увреждане на ушите: загуба на слух, липса на ушна мида;
- Тежка травма (гипс, шина, компресивна превръзка), накуцване.

Наранявания, свързани с позиция за стрелба

/Ударът от оптичния мерник е резултат от отката на мерника на винтовката, който удря/наранява прицелващото се лице/

Бойни охлузвания

Използвани различни предмети от пътуващите джихадисти:

- Военно/приклученско оборудване или облекло
- комплекти за първа помощ, комплекти за оцеляване, ножове за оцеляване, мачете
- големи количества медицински консумативи
- раници за вода Camelbak
- предмети за военна употреба
- очила за ски/пясък, слънчеви очила, бинокъл, туристически/военни карти, компаси, въжета, тел, армирана лента
- насипни батерии, насипни електронни компоненти, слънчеви зарядни устройства и др.

Въпроси, които трябва да си задават проверяващите на ГКПП-та:

Отговаря ли съдържанието на багажа на плановете на субекта или неговата версия е прикритие?

Предметите в големи количества ли са и ако е така – каква е причината? Смеслен ли е отговорът?

Принадлежностите подходящи ли са за маршрута на лицето, географските и/или метеорологични условия?

Съвети на джихадистите за бъдещите чуждестранни бойци терористи какво да вземат със себе си в „арените на джихад“ – **Извадки от „Hijra to the Islamic State“** (Хиджра в Ислямска държава). Jihadist online magazine (Онлайн списание за джихадисти), 2015г. „Комплект 1 × чанта за рамо, 1 × раница и 1 × куфар. Това е всичко. Три броя. Нищо повече! Обичайните необходими лични вещи могат да включват“:

1. Паспорт(и), самолетен билет(и)
2. Портфейл/портмоне и пари в брой
3. Мобилен телефон
4. Слушалки и зарядно устройство (и адаптер)

Какво да се добави към необходимите Ви лични вещи:

1. Носна кърпа и мокри кърпички;
2. Малко LED фенерче;
3. Няколко лепенки;
4. Очила/слънчеви очила;
5. Химикал и хартия;
6. Няколко хапчета (ако страдате от някакво заболяване);
7. Всичко, от което мислите, че можете да се нуждаете, за да оцелеете в продължение на 24 часа (ако изгубите другите два багажа);

Още цитати от наръчниците: Примери за електронно оборудване, което би било полезно:

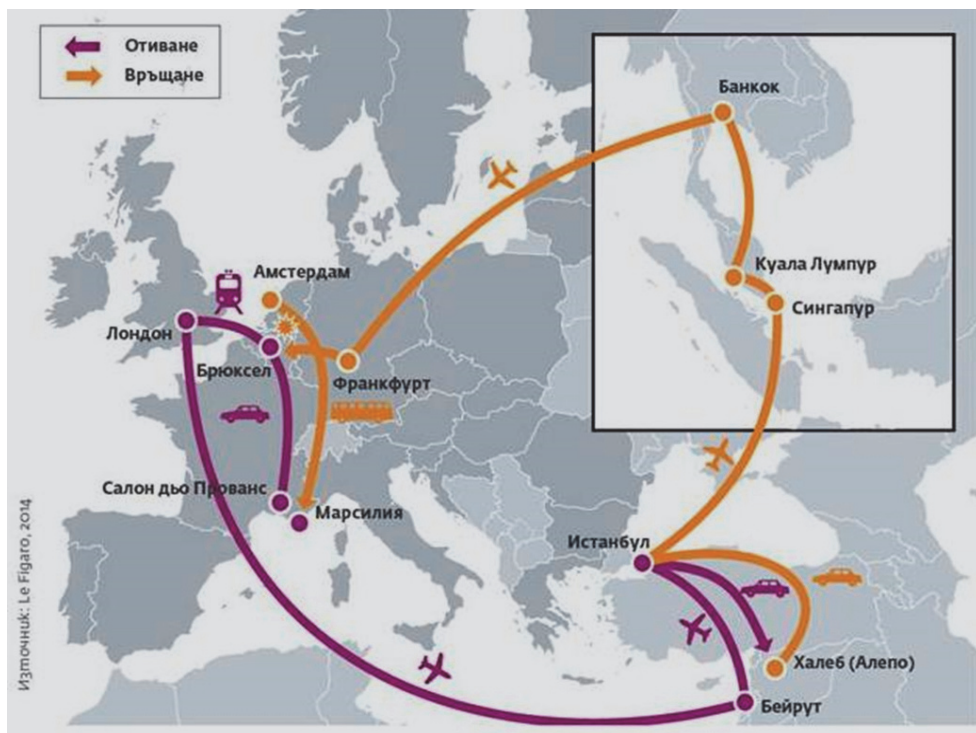
1. Таблет – MP3 плейър – за уроците и Корана;
2. Външен хард диск (HDD);
3. Използвайте софтуер, за да „скриете“ всички джихадистки материали, които може би носите;
4. Слънчеви зарядни устройства – силно ви препоръчвам да инвестирате в слънчеви зарядни устройства за вашата електроника;

Списък на екстремистко ислямистка литература /често срещана в електронен вариант/, използвана от джихадистите:

- Списание „Исток“ /някъде се среща като „Восток“/ – списание за рускоговорящи;
- „Kybernetiq“ – списание по кибер въпроси на немски език
- „Amka“ – списание за Източна Африка;
- „Al Risalah“ – списание на Джабхат ан Нусра, понастоящем известен като Джабхат Фатех Аш-Шам;
- „Dabiq“ – списание на ДАЕШ;
- „Islamist Extremist safety and security guideness“ – ислямистки екстремистки насоки за безопасност и сигурност;
- „Islamist extremist trade craft handbook“ – ислямистко-екстремистки наръчник за търговия и занаяти;
- „Dar al-Islam“ – списание за френскоговорящи лица.

Използван софтуер за криптиране на смартфони /транзитни данни/ от пътуващите джихадисти: „Telegram“, „Signal iOS“, „Signal Android“, „Crypto SMS“, „Chat Secure“, „WhatsApp“, „TrueCrypt“, „VeraCrypt“ и „Mojahedeen Secrets“ /познат също като „ASRAR“ и много други названия/

Случай от практиката: Схема на пътуване на радикалния ислямист Мехди Немуш, обвинен за убийството на четирима души в Еврейския музей в Брюксел. /4 декември 2012 г./

На снимката е посочен неговия маршрут, който може да се определи като „Накъсано пътуване на излизане, обиколен маршрут на влизане“.

Литература:

1. Guidelines for Addressing the Threats and Challenges of „Foreign Terrorist Fighters” within a Human Rights Framework.
2. „Chairmanship’s Perception Paper: Recommendations from the 2018 OSCE-wide Counter-Terrorism Conference on ‘The Reverse Flow of Foreign Terrorist Fighters (FTFs): Challenges for the OSCE Area and Beyond’, Rome, 10-11 May 2018”.
3. Investigation, Prosecution and Adjudication of Foreign Terrorist Fighter Cases for South and South-East Asia, UNODC /United Nations on Office on Drugs and Crime/, Vienna, 2018
4. A guide for EU-NATO security cooperation on foreign terrorist fighters in the euromediterranean region, Author: Dr. Can Kasapoglu, 201